Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars prima - Cod. Aug. perg. 22

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum LXI

urn:nbn:de:bsz:31-41594

Visual Library

manus contractionis abstergat, et beatos oculos quos in talibus liquefieri fletibus elegerit; quod elevavit in superbia quod omne sublime videt, quod avaricie petulancie famulari. Unde consequenter. Sicut autem ubi vehementes ymbres precipue fit serenitas, sic lacrimis effusis apparet tranquillitas et pie consciencie iocunditas. Et sicut per aquam et spiritum purgamur, sic per lacrimas et confessionem denuo mundamur. Ubi et Anselmus: Jam nunc ingredere domum Pharisei recumbentem ibi dominum attende, accede cum beatissima peccatrice ad pedes eius, lava lacrimis, terge capillis, demulce osculis, fove unguentis. Nonne iam sacro liquoris illius odore perfunderis? Si ubi adhuc suos negat pedes, insta, ora, et tundendo lacrimis oculos attolle, cumque suspiriis et inenarrabilibus gemitibus extorque quod petis. Luctare cum eo sicut Jacob ut ipse se gaudeat superari. Videbitur tibi aliquando quod avertat oculos, quod aures claudat, quod desideratos pedes abscondat. Tu insta oportune, importune, clama: Usquequo clamabo et non exaudies? Redde mihi Jhesu bone leticiam salutaris tui, quia tibi dixit cor meum: quesivi faciem tuam, faciem tuam requiram. Hec Anselmus. Nullus igitur peccator de clemencia dei desperare, quia presto est Christus debita relaxare et penitentes ad regnum celorum revocare.

Istud deus per Manassen regem Israel olim prefiguravit, quem post peccatum ad gratiam revocavit. Manasses enim nimis deum offendit, Ysaiam quoque eum de peccatis suis redarguentem cum serra lignea per medium desecari fecit, et tot prophetas ipsum arguentes occidit quod plateas Jherusalem sanguine prophetarum perfundavit. Tandem ab hostibus captus et in exilium deductus, carceri deputatus. Ubi cepit penitere, et ex corde scelera sua deflere, et cum lacrimis oravit dominum dicens: Peccavi domine super numerum arene maris, et iam non sum dignus videre celi altitudinem pre iniquitatum mearum multitudine. Misertus dominus penitencia eius acceptata, eum de captivitate liberavit, et in regnum suum in Jherusalem revocavit.

Per hunc peccator designatur qui prophetas dei ipsum arguentes occidit, quando predicatores et doctores audire recusat. Et quamdiu talis perseverat in peccato mortali, tamdiu est in captivitate dyaboli. Si autem ex corde egerit penitenciam, deus paratus est suscipere eum ad gratiam. Hoc idem prefiguratum fuit in David rege, qui adulterium et homicidium perpetravit. Cumque redargueretur a Nathan propheta, dixit: Peccavi. Statim Nathan respondit: Dominus transtulit peccatum tuum, id est dimisit. O quam magna est pietas dei et ineffabilis, qui nulli penitenti despicit auxilium consolacionis. Non ergo propter inmanitatem peccatorum nostrorum desperemus, quia diversos testes divine misericordie habemus. Neque ultra peccatis serviamus, quia magna dignitate amittit miser homo serviendo peccatis; quidam amando carnis voluptates et avaricias, quidam aspirando ad honores et excellencias, quidam ponentes studium querendo mundi sublimitates et divicias. Et quam pauci sunt hodie qui istum nephandum tirannum non sequuntur, certe miseri mundo dicuntur, quia illis rebus que eis deberent servire et obsequi, serviunt et absorbentur.

Tales procul dubio se viles ostendunt, non nobiles, non dominos, sed potius garciones et servos. Ecce homo de Diogene, de quo legitur quod cum quadam vice merito sue eminencie sciencie et sapiencie imperator eum visitaret, prius ei assurgere noluit. Quod videns imperator indignatus recessit. Veneruntque servi eius et dixerunt ad eum: Quare sic agere voluisti? Non modicum te imperator honorabat, quia te pauperem talis ac talis visitabat. Tu vero econverso ipsum inhonorasti, quia ei assurgere noluisti. Cui ille respondit: Non decet ut dignitate mea ut servo servi mei reverenciam faciam. Sed ut iste servus meus, scilicet mundus, quod nichil sunt, servus est ut mihi serviat. Igitur non decuit me servo alicui reverenciam exhibere. Sic dicebat ille mundo et superabat, bene notans sue dignitatem et possessionem.

Jhesu bone spes penitencium, obsecrabat. Oracio. O qui Mariam peccatricem ad tuos pedes flentem, et eos lacrimis rigantem, capillis tergentem, labiisque osculantem, pietatis signum aperiens, peccata venia condonasti: ne despicias Jhesu miserum me peccatorem ad dilecte tue vestigia provolutum, rigantem lacrimis, tamen compunctionis osculantem labiis devocionis. Et fac me audire vocem tuam pietate et clemencia suavem et misericordia plenam, quam audire meruit et ipsa, ut dimittantur mihi peccata mea multa per tuam gratiam et opera multa. Amen.

De ministerio Marthe et ocio Marie capitulum lxi

Et post hec quadam vice intravit Jhesus in quoddam castellum, scilicet Bethaniam, que impleat domus

obediencie. per qd' figuratu e q libenter intrat dns
domu conscie vbi ei obedit' deuote. Et venit ad
domu marthe et marie. ad illa ei domu fre
quent' diuertebat et sedere ppter specialem ibi hita
am amiciam et deuocionem. Que marthe dom' h'
appellat' cu dr' et mulier quedam martha nomine
excepit illum i domu sua. q maior natu erat
et aiura dom' hebat. Ille ille sorores toto affec
tum diligentes reuerent' et alacriter eum suscepe
runt de tanti hospitis aduentu gaudentes. Et
martha quidem se incontinenti ad refectionem dno
et discipulis suis parandam parauit et ministerio
laborauit vt eis conueniens prouideret. Maria vo
ad pedes dni se posuit vt diligencia assiduitate
sollercia circa audiendum ostendit et multa reueren
ciam quam ad dnm hebat. Illa stabat et satis
gebat ut pasceret dnm cibo utique corporali. h' sede
bat et audiebat ut pasceretur a dno cibo spirituali
Sane quanto melior e aia corpore tanto dulcior est
cibus spiritualis i mente q carnalis i ventre. Vt ait Ber
augus' quanto humilius sedebat tanto amplius capiebat
confluit eni aqua ad humilitatem conuallis. denatur
de tumoribus collis. Et cu dns more suo no
lebat stare ociosus verba vite loquebat' eterne. ph' dnus
cu' discipulis vt cu veniunt i domibus suscipientes
repleant sacris doctrinis. Maria oculis et auribus
seu intenta speciosissima facie eius contemplabat' et
i eius suauissimo sermone reficiebat' et ulterius q dici pos
sit i aspectu et verbis eius tenebat' nec quicquam aliud
cogitabat sed tm dulcedinem verbi dni et operibus
vite contemplatiue intenta erat. et de illa mensa dni
opulenta micas de verbo dni colligebat. Martha
vo i operibus vite actiue occupata stetit et substitit
qm fatigata et fessa labore ministerij cessans aliqn
tulu et moleste ferens q ipsa sola i necessitatibus dno
mus laboraret. soror vo eius ocio et quieti vacaret.
et dno h' pmittenti conquerens postulauit ab eo
vt ad laborandum secu i ministerio et iuuandu illa compel
leret. si graciam suam reportaret. Maria tn ad
iuuat martham consilijs opera eius dirigendo et suf
fragijs p ipsa orando. cre q sorores iste n' seruu
n' ancillam hebant q eis seruiret. n' dns curam
ul hostiarium q eius commodo prouiderent. cuiq' hos
argumentu contra superflua familia personarum plurorum.
Martha de sorore conquerens ex illorum persona lo
quit' qui adhuc diuine contemplationis ignari solu
qd' viderent sine delectis opus dei placitu ducunt
ideoqz ociosos qui xpo p contemplationem deuoti esse vo
luerunt. hunc inutiles autumant. Hac ignarorum
obiectionem soluit thos' i epistola i qua vitat nobile
et diuitem matrona ad heremi dicens. Quando finem
hebit ista seruitus inperfecta. nunquid no ht dns vnde
alat pauperes n' pro sumento at maria accusata
triplr'. s. a phariseo de presumptione et temeritate eo q pec
catricem xpm tangere tetigit. a iuda de prodigu
litate eo q preciosum vnguentu effudit ac capud
et pedes dni vnxit. a sorore de ociositate sicut
patet h'. et ubiqz maria tacens paciens tacuit et xps
semp p ipsa respondit et eam excusauit. ostendens
phariseo q seru marie no erant presumptionis si deuo
cionis. ostendens iude et alijs discipulis q illa effusio
vnguenti no erat prodigalitatis si pietatis. ostendens
i sorori q sessio marie n' erat ociosa si melioribus
actibus occupata. Maria at q i verbis dni conscebat
diuina suauitate tenebat' ad clamorem sororis
q' a sopno euigilans de quiete sua timuit et
sacre i tra delimata soluit ac cam sua tanquam
ociosa iudica conuisit n' parans videri sermonem ne
remitteret ul interrupet audiendi itencionem. Et dns
excusando mariam videns dixit. Martha marta
repetitio nois signu e dilectionis ul mouende aten
cionis. s. ut audires attencius. sollicita es et turbaris
erga plurima. ac circa multa es occupata. Opera ei
vite actiue sollicitudinem et distractionem mentis inducunt
i frequenter perturbacionem ingerunt. Si g' vis cu leticia
viuere noli multa agere. q i multis actibus minor eris
Porro vnu e necessarium. s. deo inherere. similld.
Vnu petij a dno tc. Vl vnu. s. ipe deus qui vnus
e p omnibus querendus. Vel vnu. i. vnitas mentis ad
deu p viam contemplationis mens adheret deo qui est
simplex vnus. sicut econtra p viam actiuam tendendo
creaturas q multe sunt aia diuiditur et p multa dist
hit. Et tu multa sunt necia tendentibus ad vnu qd'
omnibus e preferendu. Maria optimam prtem elegit
scilicet et digniorem. Cu dicat. No cu mala si illa
meliore. Nec g' conqueraris d' ocio sororis quia

maior e qui recubit q̄ qui ministrat. Et q̄muis dicat
opera cui eam n̄ sit consecuta i patria. Et illa opa
imitate dulcedis et iocunditatis prie iam h̄ pgusta
uit no sicut in suo apphndit. No tn̄ rephndit ps
marthe q2 et ipa e bona s; laudat ps marie quia
opa aut cum subiungit q2 no aufer ab ea. Hic ei
elegit qd̄ semp manebit. In hac uita magr tange
in malia uita plenius pficiet q2 qd̄ nunc videt p
speculu et in enigmate tunc uidebit facie ad fa
ciem et amoris ignis qui h̄ arde inchoat cu ipm
que amat viderit i amore amplius ixardescat. Caritas
nunq excidit q2 una et eade caritas hic et i patria
remanet. Ignis e i syon et caminus i ihrlm. Sic et
cteplatiua eade e hic et i patria s; hic iocunditas me
tis e semplena et ibi erit pfecta. No ergo cteplatiua
aufert que s; vita pns s; lucta pficiet. actiua
vo sicut et fides euacuabit quandoq et auferet quia
i etna patria non erunt opa pietatis necia i qbus
nu exerce. Maria q̄ p do i visionem excusata dein
securius sedit et iocundius quieuit. Vn aug. Dns
p maria rndit marthe et ipse ei9 factus e aduo
catus qui iudex fuat interpellat9. Que sua inter
pellanti rndit et suscepta defendit. Intenta erat
martha q̄m pasceret dnm intenta erat maria q̄m
pasceret a dno. Ad martha cuiuiu dno pabat in
cui9 cuiuio ia maria iocundabat. Maria ei suauit[er] te
nebat que p[er]so e maior incis q̄ uens. Excusata
e sedit securior. No ergo dns opus rephndit s; mu
n[us] distinxit. Una e theorica i cteplo di cui mito
vniu[er]sa virtutu studia ppone. Vn et ab[bas]. Igit
ce sit maria desiderium sapie. Hoc ei mar[tha] h[oc] pfeci
opus n[on] ministerii cui a congnicione ubi celestis te auer
tat. Et arguas eos et oculos iudices qs iudeas
stude sapie. Vo martha tn̄ i bo no ministerio rphndit
s; maria q̄ meliore pte s elegit aufert. Ihs ei
mltis hndit et mlta largit et ido sapiciori et
pncipale adiciat elegit. Denq apli optimu non
putauint relique dei ubu et ministre mensis. H ab.
Ceterum marie ps i cteplois ociu marthe ministio
plata e q2 dignior s anglorum cuuersatoni vicinior et
q2 securior et quia quietior et q2 iocudior et quia
diuturnior q2 no aufert. Illa vo periculosior propter
lutu et puluem pedibus actuosis adherentem
et laboriosior ppt solliciudines et occupaciones pro
ximis tn̄ vtilior ppt subuencem et edificacione.
Actiua at queda e placois et pdicacois queda
ministeri et uite cois. Ergo ubi i legit actiua pre
ferri cteplatiue intelligend e d actiua placois
et pdicacois. In aliq ei excedit actia cteplaciue
et i aliq excedit p illa. Ubi sciend q distinguit
duplex actio a doctoribus. vna q consistit i exercicio
virtutu moraliu et ista dispoit ad cteplacionem. Vn
g[re]go[rius]. Qui cteplois arce tene desiderat. nuc est
ut prius i capo actonis se pbet. Scilicet ut ei pa
sionu tumultib p exercicu virtutu moraliu dispo
sita ut libere possit elevari i cteplone virtuis.
ex quo patet q tal actio ordinat ad cteplacionem
sicut ad fine. finis aut melior e hijs q s ad fine
et ido de tali actione ceedut oms q cteplacio
e melior. Alia aut actio e que sequit cteplone
pcedens ex plenitudine cteplois sicut e doci et in
regimie aiarum laborare et huiusmoi face. et de
tali actione dicit aliq q e melior ipa cteplone
et de ista actione non loquit hic xps ut patz
inuenitibus. Alij vo dicut q et ista actone cteplo
melior e q2 id q simplicit pelegit videt et melius
absolute q id qd pelegit in casu. s; cteplacio
e pse eligeda. actio at aiarum i casu natur[aliter]
e suscipienda. Vn aug. Ociu sem qrit caritas
negociu iustu suscipit necitas caritatis si sar
cina si nullus i pont inuacede vitati vacandu
sicut inponit suscipienda e ppt caritatis nec[essitatem]
hec aug. Hee due sorores dno dilecte s martha et maria duas vitas demostrant spuales q
pns exercet ecclia. martha actiua qua p[ro]xio in
caritate sociam. maria cteplatiuam qua i amore dei
suspiram. Vn n[on] maria s; martha xpm suscepisse d i domo sua. Maria ei no h[ab]et domu. quia
vita cteplatiua omez huius seculi spernit hic possessione. Sufficit ei ad pedes dom sede et ubu dei
semp audie. ac mentem poci[us] qua uere munire.
Sufficiat ei remotis oibus curis et sollicitudibus locu
et orom assidue insiste et i dei cteplacione vacare
arbitrij laconarum operatione p pacem remissione
et eterne uite percepcione dulcissie suspirare. Tales
ei pphe fuint tales et apli tales et mlti alij ord

religiosos mundu fugientes dno ad honores tanq
nich' hntes et oia possidentes Actiua vo vita ..c°
dr· qr semp i actu semp i fatigacoe i labore est
et vix aliqn iquiete ee pt· Vn et hic d' marta
dr· quia satagebat circa frequens ministeriu· Videm9
ei multos ecclian ppositos i ministros ac multos
alios solliate discurrere laborare estuare i mltis
modis firm i pximoz utilitatib; et inte opib; isu
dare/ vt eos q no i mito circa frequens ministeriu
satagere dicam9· Et ideo maria sedet· qr contempla
tiua pacificis vicioz tumultib; optata ia in xpo
quiete mentis pfruit· martha vo stat/ qr actiua
laborioso desudat certamie· Vn aug9· Terna
ferut q in illa domo que suscepat dnm iduab;
femis due vite· ambe innocentes/ ambe laudabiles·
Vna laboriosa alia ociosa· Nulla facinorosa/ quia
cauere debz laboriosa· Nulla desidiosa qua cauere
re debet ociosa· Erat g i illa domo iste due vite
et ipe fons vite· h' aug9· Hec at mulieres p'
doctissime/ tota9 ecclastica exati9 duces i pmic
fuer/ has tota turba sequit· alij p9 martham/
alij p9 mariam vadut· Nulli ei celeste illa pmaz
ingrediunt n' qui hanc uel illam sequit· Et in hijs
nc e vt unusqsq; vires suas cosidet et ad qd
opus aptior sit· Et ei ad contemplaciam sit habilior
..c° i ad orandu deuocior tute se trasferat ad hermum
pse et alijs oraturus· nec sic abscondit talentu
terra si i dno lic; no pdicet· quia talentu oracio
nis et deuocois in q° amplius valet et meliorem
se sentat omib; erogat n' piger dicat q totus
i sca oracoe et deuocoe ieiunijs vigilijs et
lacrimis e· Et de actiua sib' suo mo accipe et
intellige· Non tn sic hic diuisio inter has spes
vite qi p opposita s; p officia· quenunt em circa
eisdem/ s; officia hnt distincta Actiuus ei semp
e contemplatiuus et e9· qui tn deuoiat ad alta au9
s; plura i frequna9 gerit officia· Sut at offi
..c° cia actiue/ lege i publico siue i ecclia orare i pu
blico/ pdicare corrupe orrantes reuocare nesacies
docere/ paupes sustentare et alere/ petentib; csi
liu i auxiliu dare/ inopem de manu fortis eri
pere/ infirmantis curam gerere/ amissis nob'
qlibe sb' sisite ualeat pauide q singul omnibusq;
expediant dispensare/ opa pietatis oia exercere
Officia contemplatiue sut/ sibi et in secreto legere i lege
dei meditari secreto orare/ suauitate et dulcedie
pure cu angelis pgustare i pserare/ soli desiderio
creatoris inherere/ extra mentem a cunctis hic tnis
eamq; quatu humana i becillitas sinit vnire cu xpo
vt nil iam age libeat/ sicut nec auris oib; ad viden
du faciem sui creatoris anim9 mardescat adeo ut
quisq contemplatiui ia qi i celis sit et nich' de tnis
sapiat· Contemplatiuus ei et vo spiritualis homo cu fidel'
deb; ee i tota vita sua et i oi ope suo ac si singulis
horis iudicari debeat cora deo/ et cu ardenti desiderio
vnire et arde' qi singlis horis debeat inter angelorum
cetib; ad fruendu deo cumulari· et q hnt cor i supnis e
leuatu· qn sedet qn ambulat/ qndo requiescat qn ad
aliud agit/ cor a deo no recedit· oms ad dei amorem
exhortantur· deridet hui9 mundi glam i feliatatem
miratr homi ccitate/ et qi stultu sit i temporalib; fidu
cia hre ondit· Contemplatiuus tn p oportunitate tpris et
neci'tte ministrare alt aliquis sinuat officia/ sicq; de contem
platiuo actiuus et econuso cu expedire visu fuerit
erit· Vn cenomanes' scdens cuda assuptus i pre
latu conqueretur adeptum s' ee contemplationis requiem
et actiue sollicitudinis sarcina se iniqu sustinere ait
Ad pedes dni cu maria sedebas/ nunc cu martha dno
..c° ministras· Spernes michelis te alloquit si n' fastidi
as lyam lippam/ quia gignit tibi sobolem· Maria
a dno fercula sumit/ martha dno ppat et appo
nit· hec deu refiat/ illa a deo refiat· hec minist
pane homi/ illi ministrat panis angelorum· In me
sa eius nil fastidie' i mesa marthe nihil· Ibi au
diebas cantica angeloru/ videbas lilia virgini/ rosas
martyru s; violas confessoru· hic filiu dei de celis
descendentem et dicentem: gaudiu mat' e angelis
dei sup vno pctore pnia agente et c· Vide' ubi co
templatiua actiue debere ppom tn si solliate csi
deres actiua matia e ad glam sic contemplatiua no
descensus ad ruina/ quaz vanitas i corde i diuisis
..c° b. iucunes· Xpus ei doces i capositb; i nocte orauit
Moyses i nocte et in tabnaclo loquebat cu dno
descendes de monte et egressus d' thabnaclo loq
bat cu pplo· Petrus cu dnm e i cenaclo mactat et
manducat· pdicauit pplo· Apls raptus i padysu

fuis e doctor gentiu. Maria legit eni sedisse et
audisse nec aliqndo sorori discrenti subuenisse licz
eius auxiliu qdam meas amaritudie anxia soror
postularz. Martha neqqua legit ptem marie
suo insaucisse obsequio. et ideo sicut dns testatur.
maria optima ptem elegit que no aufert ab ea.
Per mariam q̃ significant cont̃ qui fratr meis in celis e. et
qui dicit. Erat elogium fugies rc. Per martha
negocia sacdotes repehndunt in quibz ecca nego
ciorum contemplatois excludit sacriu rgita cordis ex
tinguit sacrificiu. Neqz ei fieri pt ut aliqndo loquat
cu dno qui r silens cu toto fabulat mudo. Talib
nō̃ cessat innuma negocia quor recordacio illos sequit
usqz ad sacra altaria que illis fuerunt ordinum
suffragia et defraudat suis opibz ecclisiasticu of
ficiu. Martha inseruit si xpo discurrit si pro xpo
Hi nob discurim queretes q̃ nra sut aucupantes
tpalia. non martha sumus si negociatores. Vn si
sic discurris iusta e tibi flendi r querendi causa. Ce
teru si martha simplr agis bn agis. Si inter
lyam discurris et rachelem melius agis. Si cu
maria sedis et audies optime. Bonu e seminare
nō̃ qd illa facit melius e metere q̃ ista. Sic ideo dixim
ut neqm repute bonu sit alterne studia istar
ut nuc quieti vaces nuc pxior utilitati. Vna
quippe et eadem e scala qua iacob ascendentes
et descendentes vidit angelos. Rachelem diligas
p spe lyam p prole. Nouerit q̃ plato e ppondera
sinqz aplectenda. Vtru id alii ponas ignoro nā
Hec h scio q̃ duo sut illo vn assumet r alter
relinqt r cetera h canonia. Hec aut hystoria
que hic tangit licz ad btam vgine no ptineat
tn h ewngl in die assupcois eius legit. qr ipa e
castellu in qd dns intrauit. ul qr vitas et officia
istar soror habuit. Castellu quippe fuit corpis
integritate virginis marie qd intrauit dns ihs i ope
racione. Qd bn dt castellu pp sepce q̃ stituunt
nō̃ hoc nobile castru. Prim e situ alto ut videlicz castr
sit i alto situatu per qd spualr altitudo vite
spualis accipit ut ho spualis sit eleuatus ab in
quietudie et affectōe cor q̃ i mdo sut r i altitudie
celestiu desideior r contemplone diuinor. Talis fuit
bta virgo maria que altitudiez vite spualis ex
cellentissie in se habuit q̃ ad oia pdcta. Scdm e
murus clausus r firm p quē intelligit firma clau
sura et vigil custodia virginalis integritatis q̃ excel
lentissie fuit i bta vgine qua ita muro vginalis
integritatis vndiqz vallauit ut nullus vnqz libidis
accessus ad ea eet n sensus eius sola r cogitacoe
ab aliqua tangeret libidie. Vn ea vificatu est
illud. Cantic. Ortus cōclusus es fons signatus.
Tau e turis p qua intelligit humilitas q̃ hoiem p
uehit i altu usqz ad celu iuxta illud. Qui se humiliat
exaltabit. Et sicut turis e ad ptecione om q̃ su
i castro sic humilitas ptegit r cōseruat omes uirtut
i homie. Et h munimetu turis humilitatis valde
cōueniens e ad muru virginitatis que duo iuice se
defendut. r excellentissie i bta vgine fuit. Qr
tu e fossatu p quod intelligit paupertas q̃ omne
terrenitate euacuat ab aia. et h fuit i vgine
maria de qua dt q̃ no erat ei locus i diuersorio q̃
suu pareret filiu. Qntu e armatu ad ptecōes
castri et cōfugientibz ad id. maria. per qua intelligi
hndancia pietatis. que e i vgine bta q̃ protegit
paupes et ab hoste cōpressos fugientes ad eam.
Sextu e alimetu sit quibz castru cōseruat non pe
p q̃ intelligit copia alimti spualis qua suffici
tissime in se bta vgo habuit. ipa ei intus cōti
nebat pane viuu et veru qui de celo descēdit
Septimu e fluuiu cōfluens. p quē intelligit ple
tudo gre que cōfluxit i bta vgine. vn dt
fecit p partes marie ac se totu infudit plenitu
do gre. Intrauit q̃ ihus i qddā castellū .i. in
btam vgine i qua venit ipe deus ad expugnād
dyabolu. et mlier qdā martha nomie .i. beata
vgo excepit illu i domu sua .i. i vteru suum.
et huic erat soror noie maria. Bta vgo martha
fuit r maria. martha pp studiu bone accōis
maria pp ociu cōtemplacōis. Martha e et actiua
in xpo filio suo fuit qndo oia opa mie r pietatis
cu illo exercuit et curā ei cōbnxe sicut mater
egit. In necbs ei r qn elizabeth cognate sue
partsore dē parienti inseruit et ipm pesore
i cunablis fouit et i balneo lauit alia q̃ ob
sequia vtrqz humilr exhibuit. Fuit r maria
r contemplatiua audiedo angelu r dnm r ea eis

loqndo ac ꝯſuas et ꝯferes ea q videbat et
audiebat i corde ſuo · q no n tpe ſuo apuit · cu
ſalicz ewngli ſcbi cepit · et tuc docuit aplos
ea que didicit · i quo actiua erat · Jdo dr h · Et
huic erat ſoror noie maria · Que ſtetit ꝯſtans
in fide ꝛ ait · dne no e t cure ꝛc · Jſta martha
que ꝯquerit d ſorore ſua · eſt racio inferior adhe
dens et videns filiu ſuu ad morte ꝯphendi
mt hec ſollicita nali ꝯpaſſione · q ſatage
bat eu liberare · ſ maria e racio ſupior ꝯtēplas
dina volutate ꝛ attendens totu factu ee ex
dei ordiacoe · q ſedens ſecus pedes eius audie
bat ea que filius ſuus pdixit d ſua paſſione
et ꝯformās ſe dine volūtati ꝯſenciebat q ſic fie
ret ita q racio inferior bte virginis ꝯtriſtabatur
de ſupiori · Sz quid vidit dns audiam · martha
martha ſollicita es et tbaris erga plima · quia
bta vgo ſollicita fuit qndo herode pſequēte i egy
ptum fugit · qndo iudeos filiu ſuu pſequētes co
gnouit · ſ vnu e neceſſ · ut ſ · vnus moriat p pplo
et no tota gens peat · Et maria · ſ racio ſupior
optima ptem elegit · ſ · i oib ꝯformare dine vo
lūtati · et ideo no auferet ab ea · q ſic oportuit
pati xpm et ita intrare in glam ſua · Vn anſ
Hoc caſtellu qd intrauit ihs ſinglarē itēme
rate virgine et deu ihm genitricem mariam per
ſilitudinem accipimus · Caſtellu eīn dr qd turris et
murus i cāmera eius · q duo ſeſe inuicem defendunt ·
ita ut hoſtes p muru ab arce ꝛ a muro p arce
arceat · huius modi caſtello no incongrue virgo maria
aſſimilat · qua virginitas mētis et corporis ita q
murus vndiq vallauit · vt nulli vnq libidi
nis ad eam acceſſus · n ſenſus eius aliq corrūperet
illecebra · Et quia virginitate cu libido no poſ
ſit ſola ipugnare ſupbia · e i eade virginitate turris
humilitatis omne repellens ſupbia · Atq h duo
murus videlicz virginitas et turris humilitas ab alt
utro muniunt · vt nuq i hūili virgine fuit nec
ſupba virginitas · n inquinata humilitas · ſ ſemp
i eade pmanſit et humilis virginitas et virginalis
humilitas · Due iſte ſorores ſicut ſci pres plenīſ
ſime expoſuerunt · duas i ſca eccīa vitas deſignant
Martha ſ · actiua · maria vo ꝯtēplatiua · Jſta

laborat ad exhibenda indigēcia oīa humanītatis officia
illa vacat et videt qm ſuus e dns · Jſta cu exteriora
occupat · illa interiora ꝯtēplat · Sic at maria ſingla
ris e mat dei · ita et effectu iſtaru vitaru · qr iſte
due ſorores typu tenet · in ea ꝯparet ſinglaris · Nuq
i aliqua pſona immo i omnibs martha e ſic opata
nuq ſic alias maria ꝯtēplatm vacauit · nuq ſic
alias hec vl illa qd ſuu e exhibuit alterz · martha
et maria dico · cor ſignata itelligo · Sz ia uideamus
actione hui marthe · deinde ꝯparacioe ꝯtēplone
huius marie · Et ut plenius id faciamus · qd alij p mar
tha opant et qd iſta opata e ꝯferamus · Alij hoſ
pitem qlibz i domo ſua ſuſcepiut · iſta no qlibet
ſ ipm filiu dei · q no hz ubi capud ſuu reclinet
no i domo ſ i utero ſuſcepit · Alij nudu qlibz veſte
mutabili atq corruptibili vndelibz ꝯpoſita ope
ruit · iſta ubu dei qd i eadem virgine carne in
vnitate pſone aſſūpſit · que ſine fine icorrup
tibilis atq imutabilis pmanebit · Alij quelibz
eſurientē vl ſicientē cibo vl potu exteriori reficiunt ·
Jſta hoiem deu humanitus indigentē · no ſolu ex
terioribz cibis vl potibz pauit · vez eciā interiori
ſuo lacte aluit · Et ut breuit ſeo illa opa mīe
pauimus · q ſi vni ex hijs minimis fiūt deo e ſca
ꝯferet · iſta no qlibz ex minimis ſ ſumu di filiu
hoſpite ſuſcepit · nudu carne vl i pannis operuit ·
eſurientem pauit ſicientē lacte potauit · infirmum
p infanciā ꝛ iuuentum no ſolu viſitauit ſed et
balneādo leuādo fouēdo geſtando frequētauit
vt merito de illa dicat · Martha at ſatagebat cir
frequens miniſteriu · Cophiſo et adſiſto qi i omni
poīo aſſuit · ſicut ſcptu eſt · Stabat aut iuxta cruce
ihu mat eius · Jmo hec ſollicita fuit et tbabat ·
cu fugeret in egyptu a facie herodis · Turbabat
cu iudeos inſidiātes et morte ei inferre volētes
ꝯgnoſceret · Jd ultimū turbata e valde cu vidit fi
liu ſuu talem ꝯphendi ligari flagellari ꝯſpui
ſpinis coronari derideri colaphizari crucifigi mori
ſepeliri · Vn ei ꝯgruit qd dr · Martha martha
ſollicita es et tbaris erga plima · Nemo vero
dubitat qn bta maria filiu vellet d oi tribulacione
eripi et ſeruari i tbacoe adiuuari a dignitate
qua eide filio ſaciebat ee p theorica que e pro

marie. Hoc e qd martha conqrit qr eam soror
reliquit solam ministrare. et eius auxiliu i ministerio
flagitat. hec de pte marthe. Porro de pte ma
rie que optia predicat quanta et qlis fuat i bta
maria qs digne loqt. Si talis e ut diximus. imo
melior e qm diximus i bta maria ps marthe que
tn a dno no laudat s; tn no vituperat. qlis e ps
qua optiam maria elegit. que sic laudat ut ab
ea no auferri dicat. O qm magna multitudo dulcedis
dei fuit in bta vgine maria qn spus scs i ea sup
uenit et uirtus altissimi obvmbrauit ei et d' eode
spu sco concepit. Nd de deo no sapiebat i qua sapia
dei latebat. et totu uto corpus xpi apiebat. hc
aut no solu ad pedes s; ad caput dni sedens au
diebat uba ex ore ei9. hec conseruabat oia verba
angelor pastor magor n non ipius filij sui
conferens in corde suo. Nos vnqm sicut ista gusta
uit qm suauis e dns. Inebriabat ab vbtate domi9 dei
et torrete voluptatis ei9 potabat. Nec mir qm
apud ea imo int ea erat fons vite de q manabat
tanta psso vtriusq; vite. Circa plima ut mar
tha occupabat. et vnu ut maria delectabat. Porro
vnu e nam qr plima auferunt vnu manz. Si
tslauit itaq; ptem marthe pegit singlariter optiam
marie ptem elegit. Et ps marthe ei aufert. iam
ei no erit sollicita ut ministret ei sic pueo cu oms
angelor ordines ministrt sicut dno. Ia no ?stabit
fugiens i egyptu a facie herodis qr ipe ascendit in
celu et herodes i infnu a facie ei9. Ia no ?stabit
circa plima q faciat filio suo uidn qr oia sbdita
sunt ei. Iam fili9 marie a iudeis uel militibus non
flagellabit nec occidet qr xps resurgens a mor
tuis iam no morit mors illi ult no dnabit. Ps
g marthe aufert s; bono suo. qr ps marie ei pficit
que no auferet ab ea. Exaltata e ei sup choros
angelor. repleta e i bonis desideriu suu. Videt dnu
facie ad facie sicuti e gaudet cu filio suo ietnu. h
e ps optima que no auferet ab ea. Cui9 et nos
pticipes sim9 meritis et pcib; ei9 p xpm xpm dnm
nrm amen. hec aug. Ipa et vgo maria elegit
optiam ptem et i gra et i gla. In gra qde i uita
ista p oimoda vtutu suplhndatam. qr ut dicit
theo9. sicut i comparac dei nullus ho sic i comparacoe

miro dr nulla inueni psna q'ntulacu; vtutibus
eximia pplect. Ideo bn d' ei dicit eccia. Nec
pma silem visa e hre nec sequentem. In gla i cel
optima ptem illa. s. ptem qua nulla i celo ca
ritu dei maiestatis sblimior. qr exaltata e sup
oms choros angelor. et hec ps optia nuq aufert
ab ea in etnu. De hac pte optia aug9 loquit
ea dic. Ad hanc usq; glam tu ugo glosa puenies
es ut supno regi uel supi9 heas i supmis q eccia
angelica trascendes dignitate ad supmu regis cosu
simata consessu. Vbi ei vero fili9 ei9 posuit qd
ex te sumptum e ibi posuit te mrem cuo sumpt
e. neq; ei sus e crede te ee alibi qm ubi e id qd
ex te sumptu e. h aug9. Castellu corporalit i sd re
ligiosis ut castellu sit ipa religio muri ist9
castelli e abbas et plati ecci. fossata sut paupes
que fossata dyabolus ut castellu posse capere
conat hindernaia dicitaz imple. aq cuidus hoc
castellum e fons lacimar. alimta sut vigilie
ieiunia discipline quib; caro attenuat si au
impugnat. turis e contemplacio. In h castello e martha
s. officiales qui sut sollicita ut turbant erga plu
ma. et maria s. claustrales i claustro ad pedes di resi
dentes. Ad istud castellu venit ihus qn ds aliqs
hospitalitatis ad ipam religione declinat. ihs on
recipit qn ds noie ei9 recipit. Legit ihs int
bo suis intrat i qddam castellu i religione cu
et mlier queda s. congregacio i signat qr officiales
debent ee iuxta benigni et seduli et hospitu re
ceptione. Et huic erat soror noie maria no du
no ancilla. qr officiales i claustris no debent ee
dni claustrali n conuso s; oms fres. quia magr
vn9 e xpus et vn9 e pater xps vna mat eccla
Que sedens secus pedes dni vbi describit officiu
claustraliu. s. sedere tacere meditari audire dnm loqn
tem in scriptura et in cordibus eor. Sz martha conqrit
dicens. dne no e t cure rc. qr officiales q sut
cca tpalia occupati debent de claustralib q vacant
contemplacioni conqueri. pate contemplacionis appetendo et turbu
tu negocior mundanor fugiendo. Vn b' Felix do
m9 et beti congregacoe vbi martha conqrit de maria
na mariaz martha emlari idignu e psus. Va
maria optiam ptem elegit s. claustrales q vacant

contemplationem que non auferetur ab ea. Quia nullus hodie appellatur conversus claustralem qui vult in claustro residere, sed bene appellatur conversus eum qui vult abbas aut prior fieri. Vel que non auferetur ab ea quia vita activa cum vita presenti deficiet, vita vero contemplativa post hanc vitam proficiet. **Oratio.** Domine Jesu Christe, qui pro nobis venisti in carne per divine nature et humane unionem, moveat viscera misericordie tue super me indignum famulum tuum pauperem et reum, et illius mirifice que te in virginalis uteri suscepit hospicium, et illius Marie que verba tua conservavit conferens in corde suo, sed illius demum clementie gratias tue fide mitis et pauperem, veni et in mentem meam per gratie infusionem, ut nil preter te diligam, nil queram, nil in cogitatione reponam, sed tu solus in sis spes, et omne opus oracionis, ut et hic pleniter aliquatenus valeam consolationis tue dulcedinem. Amen.

De muliere samaritana

Abiit iterum Jesus in galileam de qua venerat in iudeam. Antequam autem veniret in galileam, oportebat eum transire per mediam regionem, non ex intentione declinandi ad samaritanos, ne doctrine sue videretur contrarius, qui dixit discipulis: In viam gentium ne abieritis, quia samaritani partim erant gentiles, sed ex vie dispositione et necessitate, quia samaria media est inter iudeam et galileam. Venit ergo in urbem sichem civitatem regionis samarie, que corrupte sichar dicebatur, nunc vero neapolis dicitur, quarto miliario a civitate que samaria dicebatur, nunc vero sebaste dicitur, a qua tamen adhuc regio samaria denominatur. Distat vero sichem de ierusalem xii leucas ad aquilonem. Ut dicitur in Genesi, iacob veniens de mesopotamia emit agrum ab emor principe civitatis syche, et ibi ad tempus habitavit iuxta urbem. Sed propter stuprum dyne filie sue occisi sunt habitatores illius a filiis iacob, et sic cessit in possessionem eius, quem locum dedit iacob moriens filio suo ioseph. Sed tempore procedente venit ad samaritanos et gentiles. Erat ibi fons iacob, id est puteus quem ipse fodit quando ibi habitabat, qui hactenus sic vocatus fuit. Sed ex eventu quod sequitur postea puteus samaritane est nominatus. Super quem ecclesia fuit constructa in modum crucis, in cuius medio ipse puteus est situs, ad cuius sinistram ostenditur mansio iacob et predium quod dedit filio suo. Iste puteus et fons dicitur, quia omnis puteus fons est, sed non omnis fons puteus. Fons enim dicitur ubicumque manat aqua de terra. Si sit in superficie scaturit, fons tantum et proprie dicitur; si in profundo scaturit, ita puteus appellatur ut nomen fontis non amittat. Hic autem fons pro puteo ponitur. Jesus ergo fatigatus ex itinere, in quo apparebat veritas humane nature quo ad infirmitatem, sedebat sic super, id est iuxta fontem seu puteum, propter loci aptitudinem ad quiescendum et docendum, ut scilicet requiescere faceret corpus, quia sessio post laborem facta est, ut dicit chrisostomus. Et iuxta fontem erat locus aptus ipsi doctrine, apud quem est fons aque sapientie gratie et vite. Vel sic propter auctoritatem docendi sedebat, quia sicut magistri doctores erant. Hora autem erat quasi vi, hoc dicitur ad ostendendum causam fatigationis, quia per magnum tempus in predicando laboraverat, non ei cibum habebat. Ista fatigatio Christi hora vi fuit, sicut passionis eius fuit tali hora. Fatigatur dominus sumpta carne, cuius fortitudine condita sunt omnia. Fatigatur per quem fatigati recreantur. Fatigatur quo deserente fatigamur, quo presente firmamur. Suscepit enim omnia que nostre infirmitatis sunt sine peccato, ut nos a peccato liberaret, et nos qui infirmi sumus infirmos muniret. Fortitudo namque eius nos creavit, infirmitas recreavit. Assumpsit non solum naturam humanam, sed defectus eius naturales, quos videlicet ipsum decuit assumere. Unde cum pene sint ostensive veritatis perfecte et testificative humane nature, non simulative, assumpsit penalitates tam corporales quam spirituales que respiciunt nostram naturam in communi, sicut famem et sitim in absentia alimenti, tristitiam et timorem in presentia nocumenti, et cetera huiusmodi, ut est calor et frigus, lassitudo et similia. Non tamen omnes defectus assumpsit corporales, sicut sunt defectus egritudinum multiformium, nec omnes spirituales, sicut sunt pronitas, ignorantia, rebellio carnis ad spiritum. Christus ergo volens ostendere veritatem humane nature permittebat eam agere et pati que sunt propria hominis; volens etiam in se ostendere voluntatem divine nature faciebat et operabatur opera dei. Unde quando cohibebat influxum virtutis divine a corpore, esuriebat et fatigabatur; quando vero ipsam virtutem divinam corpori exhibebat, sine cibo non esuriebat et in laboribus non fatigabatur. Fuerunt autem discipuli in civitatem sichem ut cibos emerent, hoc sine dubio ex ... ostendit Christi humilitatem in eo quod solus relinquebatur. Etiam discipulos ita assuefecerat omnem superbiam calcare